

امارت اسلامی افغانستان

وزارت ارشاد حج و اوقاف
ریاست مجمع علمی
آمریت افتاء

Islamic Emirate of Afghanistan
Ministry of Religious Affairs and HADJ
General President of Academic Team

تاریخ ۳ / ۱۲ / ۱۴۰۰

شماره

متن استفتاء محترم نعمت الله " قادری

بمقام محترم وزارت ارشاد، حج و اوقاف"

قابل توجه ریاست مجمع علمی "

السلام علیکم ورحمت الله .

چه می فرمایند علماء دین و مفتیان شرع سیدالمرسلین در مورد حکم مسئله که ذیلا تحریر میگردد: هرگاه یک شخص دندان های خود را پرکند، ویابوش نماید ویا هم دندان ثابت و غیر متحرک غرس نماید پس حکم وضو و غسل آن چه خواهد بود؟

حکم مقام محترم ریاست: آمریت افتاء در زمینه در روشنی فقه حنفی ابراز نظرگردد.

الجواب باسم ملهم الصواب

حامدا لله ومصليا على رسول الله

مستفتی محترم: آنچه را شما در متن استفتاء خود ذکر نموده اید در خصوص آن چنین باید گفت:

که دین مقدس اسلام به عنوان یک دین جامع و فراگیر همانگونه که در دیگر ابعاد و قضایا زندگی انسان ها رهنمایی ها و ارشادات لازم را دارد، در بخش مراقبت های صحی و معالجه امراض که بقاء یکی از نعمت های بزرگ الهی به آن بستگی دارد نیز در تعلیمات باارزش دین مقدس اسلام به آن توجه خاص صورت گرفته است زیرا صحت و سلامتی ابدان از نعمت های بزرگ میباشد و انسان ها در حد توان مکلف به مراقبت از این نعمت الهی اند.

چنانچه در خصوص مسئله استفتاء شده فوق باید گفت که همانطوریکه هر عضو دیگر بدن انسان هرگاه دچار آسیب شده و به مرضی مبتلا گردد انسان ها حق دارند تا در حد توان به معالجه و تداوی آن اقدام نمایند، دندان ها نیز که از اعضای مهم بدن انسان اند هرگاه نقصان و آسیبی ببینند در اصلاح و تداوی آن نه تنها اینکه کدام مشکل شرعی وجود ندارد بلکه پرداختن به اصلاح و معالجه آن امر مستحسن و قابل ستایش خواهد بود، لذا هرگاه دندان ها یک شخص نسبت آسیب و مرض پیش آمده نیاز و ضرورت به پر کردن و پوش کردن داشته باشد و یا اینکه یک انسان به غرس و کاشت دندان های ثابت و یا متحرک نیاز داشته باشد این همه جزء تداوی و معالجه مشروع پنداشته شده هیچ مشکل شرعی در آن دیده نمی شود زیرا پرداختن به رفع این آسیب پیش آمده و معالجه نمودن آن یک ضرورت است و در غیر آن انسان به مشکلات عدیده مواجه خواهد شد، و همچنان تجویف و خالیگاه که در دندان ها آمده است نسبت یک عارضه بوده و هرگاه دوباره پر شده منضم گردد مانند سوراخ گوش زنان که بعد از کشیدن گوشواره دوباره التیام پیدا کرده منضم شود مانع تکمیل شدن غسل و وضو نمی گردد چنانچه در یک روایت در خصوص تداوی و معالجه دندان های آسیب دیده چنین آمده است: {ان النبی صلی الله علیه وسلم امر عمرو بن العاص ان یشد ثنیته

امارت اسلامی افغانستان

وزارت ارشاد حج و اوقاف
ریاست مجمع علمی
آمریت افتاء

Islamic Emirate of Afghanistan
Ministry of Religious Affairs and HADJ
General President of Academic Team

تاریخ ۱۴۰۰ / ۱۲ / ۳

شماره

الساقطة بالذهب، و عن معجم الصحابة ان عبدالله بن عبد الله بن ابي سلول امره النبي صلى الله عليه وسلم ان يتخذ ثنيتيه من ذهب. { منهاج السنن شرح جامع السنن ج/ ۵ / ص / ۲۲۲ .

ترجمه: رسول الله صلى الله عليه وسلم حضرت عمرو بن عاص رضی الله عنه امر نمود تا دندانانش را که افتیده بوده با طلا محکم بسته کند، و همچنان حضرت عبدالله بن عبد الله را نیز امر نمود تا دندان ثنیه خود را از طلا بسازد.

و همچنان در کتاب مشهور فقه حنفی نیز در این خصوص چنین آمده است: { (و) لَا يَمْنَعُ (مَا عَلَى ظُفْرِ صَبَّاحٍ (و) لَا (طَعَامٍ بَيْنَ أَسْنَانِهِ) أَوْ فِي سِنِّهِ الْمُجَوَّفِ بِهِ يُفْتَى . { ردالمحتار، ج/ ۱ / ص / ۱۱۴ . طبع: مکتبه حبیبیه.

ترجمه: مانع غسل نمی گردد آنچه در ناخن شخص رنگ مال چسپیده بوده باشد و نه آن بقیه غذا که در بین دندان مانده بوده باشد و نه آنچه در سراخ دندان باقی مانده باشد، و به همین قول فتوی داده شده است.

و همچنان در کتاب مشهور دیگر فقه حنفی نیز در خصوص حکم رساندن آب در سراخ گوش بعد از بند سراخ چنین آمده است: { وكذلك إن انضم ذلك بعد نزع القرط وصار بحيث لا يدخل القرط فيه إلا بتكلف لا تتكلف أيضاً، { المحيط البرهانی، ج/ ۱ / ص / ۸۴ . طبع: مکتبه حقانیه.

ترجمه: و همچنان انسان مکلف به رساندن آب در سراخ گوش نیست در صورتیکه بعد از کشیدن گوشواره سراخ آن بند شده باشد و بدون تکلف گوشواره در آن جای نشود.

و در المختار نیز در این خصوص چنین آمده است: { (لا) يجب (غسل ما فيه حرج كعين) وإن اکتحل بکحل نجس (و ثقب انضم) در المختار، ج/ ۱ / ص / ۱۱۳ . طبع: مکتبه حبیبیه.

ترجمه: هر آن چیزیکه در شستن آن حرج و مشقت باشد در غسل رساندن آب به آن واجب نیست مثل چشم اگرچه در آن سرمه نجس استفاده شده باشد و سراخ گوش که بند شده باشد.

و همچنان در کتاب دیگر فقه حنفی نیز محکم نمودن دندان ها را با طلا و نقره در صورت که خوف افتیدن آن ها باشد مجاز گفته شده است چنانچه در این خصوص آمده است: { قال مُحَمَّدٌ رَحِمَهُ اللهُ تَعَالَى فِي الْجَامِعِ الصَّغِيرِ وَلَا يَشُدُّ الْأَسْنَانَ بِالذَّهَبِ وَيَشُدُّهَا بِالْفِضَّةِ يُرِيدُ بِهِ إِذَا تَحَرَّكَتْ الْأَسْنَانُ وَخِيفَ سُقُوطُهَا فَأَرَادَ صَاحِبُهَا أَنْ يَشُدَّهَا يَشُدُّهَا بِالْفِضَّةِ وَلَا يَشُدُّهَا بِالذَّهَبِ وَهَذَا قَوْلُ أَبِي حَنِيفَةَ رَحِمَهُ اللهُ تَعَالَى وَقَالَ مُحَمَّدٌ رَحِمَهُ اللهُ تَعَالَى يَشُدُّهَا بِالذَّهَبِ أَيْضًا وَلَمْ يَذْكَرْ فِي الْجَامِعِ الصَّغِيرِ قَوْلَ أَبِي يُوسُفَ رَحِمَهُ اللهُ تَعَالَى قِيلَ هُوَ مَعَ مُحَمَّدٍ رَحِمَهُ اللهُ تَعَالَى وَقِيلَ هُوَ مَعَ أَبِي حَنِيفَةَ رَحِمَهُ اللهُ تَعَالَى وَذَكَرَ الْحَاكِمُ فِي الْمُتَنَقَّى لَوْ تَحَرَّكَتْ سِنَّ رَجُلٍ وَخَافَ سُقُوطَهَا فَشَدَّهَا بِالذَّهَبِ أَوْ بِالْفِضَّةِ لَمْ يَكُنْ بِهِ بَأْسٌ عِنْدَ أَبِي حَنِيفَةَ وَأَبِي يُوسُفَ رَحِمَهُمَا اللهُ تَعَالَى { الفتاوى الهندية ج/ ۵ / ص / ۳۳۶ . طبع: مکتبه حقانیه.

و همچنان در یکی از فتاوی های معتبر معاصر نیز در خصوص جواز پر کردن دندان ها با استدلال نمودن از بعضی آثار چنین آمده است: { پس معلوم باد که چون سوراخ دندان از سیسه و غیره پر کرده شود و آب

امارت اسلامی افغانستان

وزارت ارشاد حج و اوقاف
ریاست مجمع علمی
آمریت إفتاء

Islamic Emirate of Afghanistan
Ministry of Religious Affairs and HADJ
General President of Academic Team

تاریخ ۳ / ۱۲ / ۱۴۰۰

شماره

داخل نشود، مانع از غسل جنابت نیست برای دفع حرج، كما يشير اليه مافی ردالمحتارص ۴۳ جلد ۱ {قوله وهو الاصح ، صرح به في شرح المنية وقال لامتناع نفوذ الماء مع عدم الضرورة والحرج، فافهم} ويدل عليه مافی اعلاء السنن جلد ۱۷ ص ۲۹۹، ان عثمان بن عفان رضی الله عنه ضيب اسنانه بالذهب اخرجہ عبدالله بن احمد بن حنبل في مسند ابيه، و التضييب مانع من الوصول، وفي ص ۲۹۸ ان انس بن مالك شدد اسنانه بذهب اخرجہ الطبرانی والتشديد مانع من جريان الماء تحته} فافهم. فتاوی فریدیه ج/ دوم ص/ ۷۴.

از عبارات ذکر شده فوق بصراحت معلوم گردید که هرگاه نسبت عارضه ومرض پیش آمده ایجاب نماید که دندان یک شخص مریض باید پر و یا پوش گردد و یا نیاز به غرس دندان داشته باشد این عمل یک نوع معالجه است که شرعا مجاز بوده و مانع تکمیل شدن غسل و وضو این شخص مریض نمی گردد.

والله اعلم وعلمه اتم

راقم الحروف "محمد عارف" مصلح